

exercicis respiratoris
RAFA GOMAR

DESERT

Z. baixa les escales d'esquitllentes i aprofita l'hora del desdèjuni, quan l'amo de la pensió serveix les taules del menjador, per a sortir al carrer. Va al forn, compra un panet i camina fins a la plaça més propera. Assegut en un banc, trau de la butxaca la navalla i una de les llaunes de tonyina que va comprar ahir al supermercat, s'hi prepara l'esmorzar i se'l menja a mos redó.

En acabar-se l'entrepà, va al bar de Vicent per llegir el diari. Espera dret vora la màquina del tabac fins que un altre client acabe de fullejar-lo i, mentrestant, escolta la discussió futbolística entre l'amo i aquell home baixet i calb, d'ulls clars, que comença el matí amanint els esdeveniments esportius amb cafè, copa i Farias. Tot i que últimament no consumeix res, Vicent mai no li demostra cap signe de rebuig; ben al contrari, sovint el convida a desdèjunar i s'interessa pels resultats de les seues gestions diàries.

Quan el diari queda lliure, Z. l'agafa de seguida. Directament obri les pàgines de les ofertes de treball i comença a llegir-les. Al principi era selectiu. Se centrava solament en aquells oferiments on podia fer valdre els

quinze anys d'experiència com a professor d'història, però a hores d'ara ja ha abandonat aquesta premissa i es presenta a qualsevol altra faena. Durant el temps que fa que està aturat ha après amb quins treballs té alguna possibilitat i amb quins no.

Avui no hi ha cap oferta assequible: assistentes, xiques de *pub*, un tècnic fressador, un director d'empresa, una auxiliar administrativa amb coneixements d'idiomes... i, com sempre que això ocorre, s'acomia de Vicent i marxa cap a l'autobús.

Des que va trobar-se una targeta d'abonament, pujar a l'autobús s'ha convertit en l'activitat més habitual de Z. Agafa el quatre perquè el porte a la plaça de l'Ajuntament i des d'allí enllaça amb l'onze: «Fontanars-Orrriols», diu el cartell indicador. En realitat no sap on va. Cada dia puja a un número diferent i recorre la totalitat de l'itinerari. Ha descobert com resulta de gratificant asseure's vora la finestra i contemplar el vaivé de la ciutat sense retenir-ne imatges ni detalls. De vegades s'aïlla, deixa la ment en blanc i es perd amb la mirada absorta i, unes altres, segueix els passos d'alguns vianants, llig els cartells publicitaris o simplement descansa el front sobre el vidre i deixa actuar l'esguard com una càmera fixa.

La visió casual d'una dona gran, de cabells rogencs, li recorda Carme, la seua dona. Des de fa alguns mesos, els rostres de Carme i dels fills se li han esvaït quasi per complet. Cada vegada que obria la cartera i ensopgava amb

la seua mirada, es posava malalt. Mirar els seus rostres i evocar el munt d'escenes quotidianes amb ells, havia esdevingut una obsessió malastruga que li ocupava fins i tot els somnis. El dia que d'una revolada va esquinçar la fotografia se'n va alliberar, però va perdre'n també l'última referència. Fa un any que no sap res d'ells i, malgrat haver-ho intentat diverses voltes, no ha superat aquella mena de pànic que el paralitza en despenjar l'auricular del telèfon. Què ha de dir-los? Què pot oferir-los més enllà del fracàs?

L'home gros que s'asseu al costat li aparta Carme i els fills del pensament. No li agrada el seu aspecte. Continua mirant per la finestra, però la calor d'aquell home a frec li provoca una progressiva tensió. No s'hi troba a gust. Percep una agressivitat creixent i desproporcionada envers aquell home, com si li furtés l'oxigen. No tolera que li toque la cama, ni el braç, ni el muscle, ni tampoc rebre el seu alè a la cara cada vegada que es capgira. La pruija d'insultar-lo i actuar de qualsevol manera per a llevar-se'l de damunt s'apodera d'ell. Es nota el rostre desencaixat, la respiració agitada i els batecs accelerats. Prem els punys amb força i en el moment que l'instint l'empeny a agafar-lo del coll i expulsar-lo del seu costat, d'una revolada, abans que la fúria es faça realitat, s'aixeca, camina fins a la porta i baixa a la parada següent, amb el cos entelat d'una suor freda.

El moviment del carrer i l'aire colpejant-li la cara li transmeten l'agradosa sensació d'haver-se'n alliberat. L'empresa de transports on descarrega mercaderies de tant en tant es troba prop i decideix anar-hi. Normalment telefona abans, però li abelleix fer un tomb i no perd res d'intentar-ho. Durant el trajecte, recula en el temps i evoca aquella horrorosa seqüència d'escenes, en la primera de les quals recull una a una les pertinences de la taula de classe i les fica dins de la bossa de mà, i en les següents creua el llindar de casa, abraça la seua dona amb les llàgrimes als ulls i, abatut, li diu: «El col·legi ha fet fallida, Carme. Què farem ara? No sé per on tirar!».

Com que no hi ha arribat cap mercaderia, s'acomiada de l'encarregat i camina una mica més fins a trobar la parada d'autobús més pròxima. Agafa el vuitanta i resta dempeus. Durant aquesta parada i les següents l'autobús ha anat omplint-se. Aquella atmosfera enxubada i closa l'ofega i l'obliga a pensar que mai no havia experimentat les rauxes que se li manifesten últimament: des de barallar-se amb qualsevol, passant pel desig de robar, fins a llançar-se sota les rodes d'un cotxe, com fa tres setmanes. Des d'aleshores tem que els seus impulsos li guanyen la voluntat. No es refia d'ell mateix.

L'amuntegament de les persones pel corredor i una dona major, dreta davant seu, que no para de regirar-se la bossa de mà de manera histèrica, com si busqués res importantíssim que no troba, li reproduïx la reacció

d'adés contra l'home gros i pitja el botó per sol·licitar la parada. S'adreça cap a la porta d'eixida i se sent més assossegat de pensar que aviat s'alliberarà de les masegades. Distret, agafat encara a les cavil·lacions sobre les seues reaccions incontrolables, en baixar el segon escaló, la dona de darrere li aixafa el turmell i cau en terra.

Llevat del primer esglai, no ha estat res d'importància, però. S'ha fet una ferida al genoll que supura sang i li ha traspasat la tela del pantaló. Tot i la seua negativa inicial, la dona ha insistit tant a curar-lo que, per no discutir i desfer aviat el petit rogle de mirades que s'hi ha format, ha accedit a anar-hi.

La casa d'aquella dona es troba molt a prop de la parada. És un edifici de taulells marrons, l'ascensor del qual li resulta estret i lent. Ell no ha sabut mai calcular l'edat de les persones, però li atribueix una cinquantena d'anys. En el trajecte fins al quart s'han presentat: li diuen Sara.

En entrar al pis, Sara el convida a seure en el sofà i li pregunta si vol beure res. «No, gràcies, no m'apeteix», ha contestat. Al cap d'una estona, Sara ix amb les mans ocupades d'estris de farmaciola. S'ha llevat la jaqueta i du un suèter negre ajustat que li remarca la forma dels pits. És morena i té la cara ovalada i els ulls marrons. Porta una falda de llaneta roja vorejant-li els genolls i unes mitges negres que li perfilen perfectament les cames. S'agenolla, s'asseu sobre els talons damunt l'estora,

davant d'ell, i l'ajuda a alçar-se el camal del pantaló. La positura de Sara i el contacte de les mans per la cama, l'olor del cos i el naixement dels pits que entreveu per l'escot, li haurien d'haver fet aflorar el desig. És la primera vegada des de fa temps que l'atzar li propicia una ocasió semblant i n'està sorprès, ignora com reaccionar. D'una manera desimbolta, ella li neteja la ferida amb l'aigua oxigenada i talla la gasa i l'esparadrap necessaris. Z. resta mut i paralitzat, i torna a pensar que el contacte dels dits de Sara sobre la cama hauria d'haver-lo excitat i empènyer-lo a relliscar les mans pel cos d'ella. Això de relliscar les mans pel cos de Sara no ho sent de debò, ho pensa solament com un ressort mecànic, però no ho sent. «Potser també he perdut l'instint», dubta. Sara mira el genoll i després Z., i ell li aguanta la mirada, tremola per dintre i sols espera que acabe aviat per anar-se'n.

—Au, ja està! Així serà suficient —diu Sara.

Ell assenteix i sent minvar la tensió incontrolada que l'oprimia. Tot i que barrina algun comentari afalagador, quan atansa l'entrada s'esforça inútilment a articular alguns mots i afegir-los a l'eixutesa d'aquell fil de veu amb què li ha donat les gràcies.

En eixir al carrer es troba cansat i el recorre la profunda tristesa que l'ha abordat en l'ascensor. Es posa les mans a les butxaques i, quan palpa la llauna de tonyina que li queda, creu que és un bon moment per a enganyar la gana. Busca un forn, hi compra un panet, camina fins

a la plaça més propera i es prepara l'entrepà assegut en un banc. En aquella plaça hi ha xiquets jugant i ell segueix els seus moviments i la il·lusió de futur que desprenen. Mentre mastega, barrina que hauria de retardar la tornada a la pensió per no ensopegar-se amb la cara de pomes agres de l'amo i que li reclame el deute de tres setmanes que avui tampoc no podrà pagar.

Amb els darrers mossos de l'entrepà, trau de la butxaca els diners que li resten i comprova que encara podria dormir en qualsevol pensió barata dels voltants. En realitat, si no torna a l'altra pensió només perdrà una maleta i quatre objectes sense importància. I allí, abans d'aixecar-se i continuar caminant, mira una i una altra vegada aquells xiquets, i s'adona que una intensa coïssor d'ulls secs li surt de les entranyes i li ocupa la totalitat del cos.

PURA NATURA!

Tant d'esforç per a res. No puc entendre-ho. No puc. Inútil? Frustrant? Sí, inútil i frustrant. Després d'haver travessat amb dificultat les primeres etapes, pensava que la resta seria per a sucar-hi pa i ací em teniu a l'espera que aquests dos babaus acaben. Escarnat estic de tanta estupidesa! Si pogués cridar l'atenció i provocar algun esdeveniment! Si pogués respirar, botar, aclucar l'ull o fer qualsevol facècia! És indignant, monstruós, miserable! Ell amb cara de lluç, deixant-se fer, ella tallant el bacallà i jo amb uns ulls de peix passat que espante!

M'he equivocat. Sabia que no seria fàcil, però no m'imaginava que l'infortuni s'acarnissaria tant amb mi. I és que, amics, no m'hi vaig poder resistir. En assabentar-me de la vida dels nostres germans europeus, un impuls visceral, sense pal·liatius, una ansietat rabiüda em va pujar per les escates i em despertà la consciència de trobar els orígens. Viure a l'Atlàntic, traslladar-me fins a les aigües interiors d'Europa i passar de la mar a l'aigua dolça, em va semblar un viatge irrenunciable. Quin goig remuntar el llit dels rius i divertir-me amb els ràpids, els salts i les petites cascades!

Aquest deler m'obligà a sentir la vida de la piscifactoria cada vegada amb més desdeny. Em resultava tan anodina que, per damunt de qualsevol altra consideració, vaig vèncer la indiferència general dels companys i la seua premissa conformista que la vida no donava per a més i vaig llançar-me a sadollar aquell anhel irrefrenable.

Sortir del miratge on habitava va ser una tasca difícil. Mai no hauria cregut que sortejaria tant d'obstacle per dur-la a terme. Aliat de la sort com em creia, vaig pensar que m'enviarien a repoblar algun riu i viuria una vida de salmó tal com em pertocava. N'estava tan convençut, que jo mateix vaig forçar el destí per incloure'm en el primer enviament cap a l'exterior. Quan, malgrat els esforços per desviar els designis dels homes, vaig anar a parar a les caixes de la secció de pescateria d'un hipermercat per a acabar en aquest restaurant, ja podreu imaginar-vos-ho: la meua desesperança va ser extrema.

Allò que havia somniat com la més gran aventura vital, va esdevenir una experiència descoratjadora que amuntegava frustració rere frustració. Com imaginar que els fets em girarien l'esquena? Com intuir aquest seguici de desgràcies? Per què són sempre els imprevistos aparentment més nimis els que desbarataven les operacions més minucioses?

Tanmateix, la necessitat d'acomplir els objectius afe-gida al meu tarannà optimista, em van dur a considerar que encara no estava vençut i havia de traure l'energia

d'on fos per a seguir endavant. Vaig sospesar les escasses solucions i vaig rescatar-ne una de nova per realitzar la meua quimera: el trajecte per l'interior dels budells d'algun comensal, via inodor primer i clavegueram després, em duria a la mar.

A l'espera d'aquesta probabilitat havia revifat l'esperança. I tot anava bé de nou fins que vaig caure en aquesta taula. Potser penseu que exagere, però sabent el que sabeu, com qualificaríeu la meua situació si després de tanta agitació anímica i ideològica, tants avatars i tants projectes, restàreu en aquest plat com un peix en el restoll, veient aquests dos destarifats besant-se i grapejant-se apassionadament sense agafar ni els coberts? No us resultaria espantós, horrible, catastròfic? No us resultaria tan catastròfic, tan horrible i tan espantós que tindríeu ganes d'assecar-los com un abadejo al sol?

Amb el temps disponible que tindran per a besar-se i ha hagut de venir-los ara l'eufòria amorosa! Tan mal aspecte ofereix? Tan malament m'han guisat, que resulte repulsiu? Us ho dic de debò, no bromege; estic frustrat, fet pols! Tan frustrat i fet pols que sent un vertigen i una asfíxia que em mor. Podeu entendre-ho? Compreneu el meu grau de desesperació davant d'aquesta parella de cretins! Ho enteneu? Jo jugant-me la vida i el futur, i ells tira, tira peixet! Seran necis! Seran dessaborits i desconsiderats! Quin fàstic! Què esperen? Com poden ignorar-me com si fos invisible? Com poden tenir la

sang de peix! No ho entenc! Ja puc rumiar-ho, que no ho entenc. Com és possible que ni em mosseguen!...

Tota la culpa la té aqueixa maleïda i complicada sexualitat humana! Quina història, la sexualitat humana! Quant de ritu! Quant de romanç! Ignore si la coneixeu de debò, però així com nosaltres no necessitem preàmbuls, intimitats, alcoves ni erotismes, i seríem l'enveja de qualsevol religió ultraconservadora de tan pulcres i higiènics com som, els humans, quina llanda! Quants problemes que els comporta! Que si l'amor, que si la reproducció, que si el plaer, que si la fidelitat, que si el pecat, que si les lleis! No podeu imaginar-vos-ho: una font de conflictes permanent!

En qualsevol cas, en aquest tema de la sexualitat he de confessar-vos que jo també vaig passar per diferents etapes i dubtes abans d'escometre aquesta aventura. D'adolescent considerava que això d'emprendre un viatge llarg i penós per fer la posta, morir i ser l'aliment dels fills, tan sols era un cruel contratemps del destí que ens havia proporcionat la natura. Llavors estava convençut que havia sigut afortunat de nàixer en aquella piscifactoria, però a mesura que va passar el temps, sobretot després de prendre consciència de la nostra història, com més ho meditava, més desitjava viure les peripècies d'aigües fredes, hams, xarxes amenaçadores i óssos, per a acabar morint tal com ens obliga la nostra predestinació tràgica i fatal. Em semblava bell, apassionant, romàntic, vitalista:

un cúmul de qualitats que ambicionava assolir amb totes les conseqüències.

Fa estona, per allò de distraure'm i no posar-me més histèric davant la parsimònia d'aquests dos babaus, pensava que hauria estat pitjor acabar convertit en oli i greix per a sabó; en un fertilitzant o en aliment per a altres animals. I després rumiava que, tot i que des d'Esop a Kafka, passant per La Fontaine fins a Monterroso, han estat pocs els fabulistes que han parat l'atenció en nosaltres, la idea d'un futur literari tampoc no em reconfortava. Hauria eixit del foc per a caure en les brases: un futur massa passiu per a les meues aspiracions, no creieu?

Si açò del restaurant resultés bé! Si aquests dos idiotes començaren a menjar encara tindria una oportunitat!... És per a enviar-los on brama la tonyina! Ell, gros, alt i polit, i ací el tens indiferent a un salmó com jo! Quina vergonya! I ella, per què dir-vos, alta, grossa i polida, i també totalment indiferent! De segur que han demanat salmó per fer règim i no els apeteix de debò! Aquests humans són tan estranys!

Em sent emmanillat. Ho he arriscat tot per ser un peix feliç i coherent amb els seus principis, i ja veieu quin desastre. No heu de preocupar-vos, però. Mantindré l'esperança fins al darrer moment. El risc és així i en qualsevol cas haurà valgut la pena intentar-ho. No em sentireu ni un plany més. Tancaré els ulls i no hi pensaré. Que siga el que vulga Neptú!